

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในประการแรกเพื่อสำรวจคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ โดยมุ่งสำรวจคุณภาพชีวิตใน 5 มิติด้วยกัน ได้แก่ ความเกื้อกูลอาหารในครอบครัว ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียด ตลอดจนคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมและความพึงพอใจชีวิตในเขตเมือง ในประการที่สอง เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังและมิติต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิต และในประการที่สาม เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในมิติต่าง ๆ ของคนในเขตเมืองภาคเหนือกับคุณภาพชีวิตของคนในเขตกรุงเทพมหานครและคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเปรียบเทียบจากข้อมูลที่เสนอไว้ในเอกสารวิจัยของสำนักวิจัยที่สำรวจไว้ในปีงบประมาณก่อน ๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีขนาดตัวอย่าง 1,500 ตัวอย่าง ซึ่งสุ่มจากประชากรในเขตเทศบาลเมือง 6 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ นครสวรรค์ ตาก พิษณุโลก โดยใช้แผนที่คลุมเขตของสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นกรอบในการสุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี กล่าวคือ คนในเขตเมืองภาคเหนือโดยภาพรวมแล้ว มีความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในจังหวัดของตนเอง ทั้งในด้านการให้บริการของรัฐในด้านต่าง ๆ ด้านครอบครัว มีความเกื้อกูลอาหารต่อกัน มีความพึงพอใจกับสถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่มีความเครียดและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อม

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภูมิหลังกับมิติต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิตพบว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด ที่มีผลต่อความพึงพอใจในงาน ความเครียด และความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองภาคเหนือโดยรวม และมีผลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในงาน สถานภาพสมรส เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเกื้อกูลอาหารในครอบครัว เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ อาจสรุปได้ว่า

1) ความพึงพอใจในงานและความเกื้อกูลอาหารในครอบครัวต่างส่งผลต่อกันในเชิงบวก หมายความว่า ความพึงพอใจในงานยิ่งมาก ความเกื้อกูลอาหารในครอบครัวยิ่งดี ความพึงพอใจในงานก็จะยิ่งสูงขึ้น

2) ความพึงพอใจในงานและความเครียดต่างส่งผลต่อกันในเชิงลบ หมายความว่า ถ้าความพึงพอใจในงานยิ่งมาก ความเครียดก็จะยิ่งลดลง และในทำนองเดียวกัน ถ้าความเครียดยิ่งสูง ความพึงพอใจในงานก็จะยิ่งลดลง

(2)

3) ความพึงพอใจในงานและความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองต่างส่งผลต่อกันในเชิงบวก หมายความว่า ถ้าความพึงพอใจในงานยิ่งมากเท่าไร ความพึงพอใจชีวิตใจเขตเมืองก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ในขณะเดียวกัน ถ้าความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองลดลง ความพึงพอใจในงานก็จะลดลงตามไปด้วย

4) ความเกือกูลอาหารในครอบครัวและความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองต่างส่งผลต่อกันในเชิงบวก หมายความว่า ถ้าความเกือกูลอาหารในครอบครัวยิ่งมาก ความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองก็จะยิ่งมากขึ้น และในขณะเดียวกันถ้าความเกือกูลอาหารในครอบครัวลดลง ความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองก็จะลดลงด้วย

5) ความเกือกูลอาหารในครอบครัวและความเครียด ต่างส่งผลต่อกันในเชิงลบ หมายความว่า ถ้าความเกือกูลอาหารในครอบครัวยิ่งมาก ความเครียดก็จะยิ่งลดลง และในทำนองเดียวกัน ถ้าความเครียดยิ่งสูง ความเกือกูลอาหารในครอบครัวก็จะยิ่งลดลง

6) ทักษะคิดทางด้านสิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจชีวิตในเขตเมือง ต่างส่งผลต่อกันในเชิงลบ หมายความว่า ถ้าทักษะคิดต่อสิ่งแวดล้อมเป็นมลพิษมีมาก ความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองจะยิ่งลดลง ในขณะเดียวกันถ้ามีทักษะคิดต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นมลพิษน้อย ความพึงพอใจชีวิตในเขตเมืองจะยิ่งมากขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ กับคนในกรุงเทพมหานคร และคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคเหนือ และคุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีพอ ๆ กัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าคนในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในด้านสภาพแวดล้อม และคุณภาพชีวิตด้านกรางาน มีความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในจังหวัดของตน อนึ่ง คนในเขตเมืองภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 92 มีความคิดเห็นที่จะดำรงชีวิตต่อไปในจังหวัดของตน ส่วนคนในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 62 เท่านั้น ที่ประสงค์จะอยู่ต่อไปในกรุงเทพมหานคร

สำหรับคุณภาพชีวิตด้านความเกือกูลอาหารในครอบครัวนั้น ไม่ปรากฏว่ามีความแตกต่างระหว่าง กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ